

Budin ve Tımışvar Eyaletlerinin Paşaları: Karşılaştırmalı Bir Analiz*

Orhan KILIÇ**

Özet

Macaristan coğrafyasında Osmanlılar tarafından 1541 yılında Budin, 1552 yılında ise Tımışvar vilayetleri kurulmuştur. Budin yaklaşık 145 yıl, Tımışvar ise 164 yıl Osmanlı hâkimiyetinde kalmıştır.

Bu çalışmada, yeni bilgi ve belgeler ışığında Budin ve Tımışvar vilayetleri/eyaletlerini yöneten paşalar önceki çalışmalardaki bir kısım eksiklikler giderilerek güncellenmiştir. Ancak bu çalışmanın temel amacı, sadece Budin ve Tımışvar paşalarını tespit etmeye yönelik değildir. Daha önce Rumili ve Kıbrıs paşaları ile başlattığımız ve Osmanlı eyaletlerini yöneten paşaları farklı bir yöntem ve bakış açısı ile birçok bakımdan bir analize tabi tuttuğumuz metot, bu çalışmada Budin ve Tımışvar için mukayeseli olarak birlikte uygulanmıştır. Bahse konu eyaletleri yöneten paşaların doğum yerleri, milliyeti, Osmanlı bürokrasisinin hangi kaynağından geldikleri, rütbeleri (beylerbeyi/vezir), atanma, ibka ve azil tarihleri, eyaleti tasarruf usulleri, görev süreleri, gelirleri, önceki ve sonraki görev yerleri ve bölgesel bağlantıları olabildiğince tespit edilmiş ve tablolara dökülerek sistematik bir analiz yapılmıştır. Bu iki eyaletin yönetici profilinin tespitinin, sadece Osmanlı paşaları hakkında yapılacak genel değerlendirmelere katkı sağlamayacağı, Osmanlı Devleti'nin Macaristan topraklarını idare prensiplerine de ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın temel kaynakları; eyalet, sancak ve alaybeylik tevcih defterleri, mühimme defterlerindeki atama ile ilgili kayıtlar, ruus kayıtları ve tevcih beratları gibi arşiv kaynakları ile dönemi yansıtan kroniklerdir. Çağdaş Macar ve Osmanlı tarihçileri tarafından yapılan ve bu araştırmaya ışık tutacak eserlere de müracaat edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Osmanlı, Macaristan, Budin, Tımışvar, paşa

---

** Prof. Dr., Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı Elazığ/TÜRKİYE e-mail: okilic60@gmail.com, web: www.orbankilic.com.tr

PASHAS OF BUDA AND TIMIŞOARA PROVINCES: A COMPARATIVE ANALYSIS

Abstract

In Hungary, the Ottomans established the provinces of Buda (Budin) in 1541 and Timişoara (Timişvar) in 1552. Buda remained under Ottoman rule for 145 years and Timişoara for 164 years.

In this study, in the light of new information and documents, the pashas of the Buda and Timişoara provinces were updated by eliminating some deficiencies in the previous studies. However, the main purpose of this study is not only to identify the Pashas of Buda and Timişoara. The method, which we started with the pashas of Rumili and Cyprus and analyzed the pashas governing the Ottoman provinces with a different method and point of view in many respects, was applied together in comparison with Buda and Timişoara in this study. The birth places, nationality, origin of the Ottoman bureaucracy, ranks, appointments, renewal and dismiss dates, province saving procedures, mission times, salaries, previous and next assignments and regional connections had been determined as much as possible and tables were systematically analyzed. It is thought that the determination of the administrative profile of these two provinces will not only contribute to the general evaluations about the Ottoman Pashas, but will also shed light on the principles of the Ottoman State's administration of Hungary.

Basic sources of research are archival sources such as province, sanjaks and alaybegs registries, registrations related to appointments in muhimme registers, ruus registries and certificates of attorney, chronicles reflecting the period. The works of contemporary Hungarian and Ottoman historians were used to shed light on this research.

Key words: Ottoman, Hungary, Buda, Timişoara, Pasha

Giriş

Osmanlı Devleti'nin Macaristan coğrafyasını hâkimiyeti altına alma süreci Kanuni Sultan Süleyman döneminde başlamış ve büyük bir kısmı da bu padişah zamanında Osmanlı toprağı haline getirilmiştir. 1526 Mohaç Savaşı'ndan sonra Macaristan'ın kalbi ve başşehri *Buda* yolu tamamen Osmanlı fütuhata açılmıştır. Bu ilk sefer sonrasında Buda'yı Habsburg hanedanından V. Karl'ın kardeşi Ferdinand'a karşı Szapolyai Janos (Yanoş Zapolyo)'a bırakan Kanuni Sultan Süleyman, yaklaşık 15 yıllık bir süreçte bir himaye politikası takip etmiştir. Ancak Szapolyai Janos'un 1540 yılında geride bir erkek çocuk bırakmadan ölmesi Macar tahtı üzerindeki mücadeleyi kızıştırmış ve Ferdinand şehri yeniden muhasara etmiştir. Bunun üzerine Kanuni Sultan Süleyman tekrar Macar seferine çıkmış ve himaye politikasından vazgeçerek Macaristan'ı doğrudan Osmanlı toprağı haline getirmeye karar vermiştir. Bu sefer sonunda

Budun (Budin)¹ Vilayeti'ni kurarak ilk beylerbeyliğine de Anadolu beylerbeyi olan Uzun Süleyman Paşa'yı tayin etmiştir. Bu arada Doğu Macaristan ve Transilvanya'da da Osmanlı Devleti'ne tabi bir prenslik ve voyvodalık olarak anılacak Erdel Prenslığı tesis edilmiştir².

Osmanlı Devleti'ne bağlı haraçgüzâr statüsündeki Erdel Prenslığı bünyesindeki önemli şehirlerden birisi Tımişvar idi. 1547 yılı anlaşmasına rağmen Erdel üzerinde Osmanlı-Habsburg savaşları devam etmiş ve Kanuni Sultan Süleyman Temmuz 1551'de Rumeli beylerbeyi Sokollu Mehmed Paşa'yı Tımişvar üzerine göndermiştir. Sokollu Mehmed Paşa Ekim 1551'de şehri kuşattıysa da alamamıştır. Takip eden yılda bu kez İkinci Vezir Damat Kara Ahmed Paşa Erdel'e girmiş ve ilk hedefi Tımişvar şehri olmuştur. Şehir Osmanlı kuvvetlerine ancak üç hafta direnebilmiş ve 26 Temmuz 1552'de kale garnizonu teslim olmuştur. Ağustos ayında Lugoş ve Karâşbeş kaleleri de fethedilmiştir. Takip eden fütihat sırasında Mureş vadisi boyunca on beş kale Osmanlı kuvvetlerince ele geçirilmiştir. Bu faaliyetlerin sonucunda Osmanlı Devleti burada da artık himaye politikasından vazgeçmiş ve eskiden Yanos Zapolyo'nun vasisi Peter Petrovics'e bir sancak olarak bırakılan topraklarda merkezi Tımişvar olan bir vilayet tesis etmiştir. İlk beylerbeyliğine de 13 Ağustos 1552 tarihinde Gazi Kasım Paşa tayin edilmiştir³.

Daha sonraki süreçte Macaristan coğrafyasında 1594'te Yanık ve Papa, 1595'te Sigetvar, 1596'da Eğri, 1600'de Kaniye eyaletleri kurulmuş ancak 1687 yılına kadar varlığını devam ettiren Eğri ve 1690 yılına kadar Osmanlı idari sistemi içerisinde bir eyalet olarak bulunan Kaniye dışında diğerleri uzun ömürlü olamamışlardır. 1658 yılında başlayan Erdel harekâtı sonrasında 1660 yılında Varad (Varat) Eyaleti tesis edilmiştir. 1660-1688 yılları arasında Tımişvar beylerbeyleri veya valilerinin Erdel Prenslığı'ni denetlemek amacıyla Erdel'e daha yakın olan Yanova şehrinde oturmuş olmaları sebebiyle Tımişvar Eyaleti bir müddet *Yanova Eyaleti* olarak ta anılmıştır. 1663 yılında bahse konu topraklarda Uyvar Eyaleti'nin kurulmasıyla Macaristan'daki Osmanlı idari yerleşmesi son şeklini almıştır. 1683 Viyana kuşatması öncesi Macar coğrafyasında; Budin, Tımişvar/Yanova, Eğri, Kaniye, Varad ve Uyvar

¹ Arşiv kaynaklarında bahse konu vilayet/eyalet için ağırlıklı olarak "Budun" kullanılmaktadır. Ancak çağdaş kaynaklarda Budin tercih edildiğinden biz de metinde ve başlıkta Budin ismini kullanmayı uygun bulduk.

² Geza David, "Budın", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul, 1992, s. 345; Sadık Müfit Bilge, "Macaristan'da Osmanlı Hakimiyetinin ve İdari Teşkilatının Kuruluşu ve Gelişmesi", *OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi)*, 11 (2000), s. 34.

³ Mihai Maxim, "Tımişvar", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, İstanbul, 2012, s. 94; S. M. Bilge, "Macaristan'da Osmanlı", s. 35; Sadık Müfit Bilge, *Osmanlı'nın Macaristanı*, Kitabevi yay., İstanbul, 2010, s. 335.

eyaletlerinin bulunduğunu söyleyebiliriz⁴. 1683-1699 yılları arasında yaşanan 16 yıl savaşları sırası ve sonrasında bu eyaletlerin bir bir Osmanlı hâkimiyetinden çıkış süreci yaşanacaktır. Bu bağlamda 2 Eylül 1686 tarihinde *Mukaddes Lig* addedilen güçler Budin'i son beylerbeyi olan Arnavut Abdurrahman Abdi Paşa'dan, *Prens Eugen von Savoya* kumandasındaki Avusturya (Nemçe) kuvvetleri ise Timişvar'ı 1716 Ekim'inde son beylerbeyi Mustafa Paşa'dan teslim almışlardır⁵. Mustafa Paşa muhafazaya yetecek kadar erzak ve mühimmatı var iken maalesef direnmeden kaleyi teslim etmiş bunun üzerine bir müddet Kavala Kalesi'nde hapsedilmiş ve 1718 yılında serbest bırakılmıştır⁶.

BUDİN VE TIMİŞVAR VİLAYETLERİ/EYALETLERİNİN PAŞALARI

Kanuni Sultan Süleyman devrinde Macaristan coğrafyasında kurulan Budin ve Timişvar vilayetleri Osmanlı mîrî rejimine dahil edilmiş, tahrirleri yapılmış⁷ ve sancak teşkilatlanması organize edilmiştir. Daha sonraki fütuhata göre bu vilayetlerin sancak sayılarında değişiklikler olduğu da muhakkaktır. Budin'in 145, Timişvar'ın ise 164 yıllık Osmanlı hâkimiyeti sürecinde, Osmanlı merkezi yönetimi bu bölgeleri mîrî rejim çerçevesinde yönetmiş ve Osmanlı idari prensiplerini buralarda uygulamaya çalışmıştır. Komşu olan bu iki vilayetin yönetimi ve yönetici tayinleri de bu yakınlık sebebiyle çoğu kere birbiri ile bağlantılı olarak gerçekleşmiştir. Rumeli, Bosna, Budin ve Timişvar vilayetleri bir anlamda yerel yönetici ailelerin de idarede kendini gösterdiği bir mahiyet arz etmiştir.

Budin ve Timişvar paşaları ve bunların tayin prosedürleri, çeşitli bakımlardan karşılaştırmalı olarak incelendiğinde şunlar söylenebilir⁸:

⁴ Orhan Kılıç, "Osmanlı Döneminde Macaristan'ın İdari Taksimatı", *Prof. Dr. Recep Yıldırım'a Armağan*, Bilgin Kültür Sanat yay., Ankara, 2017, s. 140.

⁵ M. Maxim, "Timişvar", s. 94; G. David, "Budin", s. 345; Abdulkadir Özcan, "Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdi Paşa", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Sayı: 5, (2015), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Bahar, s. 441-453.

⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. IV/I, TTK yay., 2. Baskı, Ankara, 1978, s. 127-128.

⁷ Macaristan'da ele geçirilen ilk yerlerin tahriri aynı zamanda Budin defterdarı da olan Halil Bey tarafından yapılmıştır. Bkz. S. M. Bilge, "Macaristan'da Osmanlı", s. 40. Halil Bey Timişvar Vilayeti'ni de tahrir etmiştir. Halil Bey'den 15 Temmuz 1556 tarihli bir buyruldu kaydında *Timişvar beyi olup vilâyet-i mezâbürenin nâzir-i emvâli olan Halil Bey* diye bahsedilmektedir. BOA, MD 2, s. 112/1139.

⁸ Bundan sonraki kısımlarda paşalar hakkında yapacağımız analizlerin verileri makalenin sonunda ekler kısmında verilen ve tarafımızdan hazırlanan paşa listelerinden derlenmiştir. İlgili bilgilerin kaynaklarına bu listelerden ulaşılabilir.

Paşa ve Toplam Atama Sayıları

Tespitlerimize göre Budin Vilayeti/Eyaleti 1541-1686 yılları arasında 106 kez tevcihata tabi tutulmuş 79 ayrı paşa tarafından yönetilmiştir⁹. Tımişvar Vilayeti/Eyaleti ise 140 kez tevcihata tabi tutulmuş ve 119 ayrı paşa tarafından yönetilmiştir.

Tablo 1: *Paşa Sayıları ve Ortalama Görev Süreleri*

Vilayeti/Eyaleti	Paşa Sayısı	Osmanlı hakimiyeti süresi (yıl)	Her paşanın ortalama görev süresi (yıl)
Budin	79	145	1.83
Tımişvar	119	164	1.37

Budin Vilayeti'nde bir paşanın ortalama görev süresi iki yıla yakınken bu süre Tımişvar'da 1,5 yıldan azdır. Bu paşalardan bazıları farklı zamanlarda birden fazla ilgili eyaletleri yönettikleri için yukarıdaki tablo bir atama dönemindeki görev süresini değerlendirmek için yeterli değildir. Birden fazla görev yapan paşalar dikkate alınmadan ilgili vilayetlerin bu süreç içerisinde tevcihata tabi tutuldukları sayılara bakıldığında sıkça değişen bir paşa atama politikasının uygulandığı göze çarpar.

Tablo 2: *Hakimiyet Süreci ve Tevcihat Sayıları*

Vilayeti/Eyaleti	Tevcihat Sayısı	Süre (yıl)	Ortalama (yıl)
Budin	106	145	1.36
Tımişvar	140	164	1.17

Bu rakamlar, istisnai durumlar hariç ilgili vilayetlerin her 1 yıl civarında tevcihata tabi tutulduklarını göstermektedir. Osmanlı idari prensipleri bağlamında değerlendirildiğinde bu durumun çok da yadırganmaması gerektiği söylenebilir. Zira uzun süre görevde kalan bazı yerel yönetici ailelerin ilgili vilayetleri yönettikleri uzun süreler çıkarılırsa her yıla düşen tevcih sayısı 1 veya 1'in altında olacaktır. Çünkü 17. yüzyıldan itibaren Osmanlı bürokrasisinde normalden ve ihtiyaçtan fazla olarak çoğalan paşa sayısı sıkça tayin yapmayı bir anlamda idari bir mecburiyet haline getirmiştir.

⁹ Budin paşalarının sayısı bazı araştırmacılar tarafından farklı verilmektedir. Mesela Geza David Budin'in 75 beylerbeyi tarafından yönetildiğini söylemektedir bkz. G. David, "Budin", s. 347. Yasemin Altaylı ise bu sayının yaklaşık 65 beylerbeyi olduğunu söylemektedir bkz. Yasemin Altaylı, "Budin Paşalarının Macar Dilini Kullanımı", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46, 1, (2006), s. 256. Bizim verdiğimiz paşa ve tevcih sayılarında da kaynaklardaki bazı çelişkili durumlar sebebiyle bazı eksiklikler veya fazlalıklar olabileceğini peşinen belirtmekte yarar vardır. Ancak bu muhtemel eksiklik veya fazlalıkların, değerlendirmeleri derinden etkileyecek boyutta olmadığını, paşa listelerini kaynaklar arasındaki farklılıkları büyük ölçüde giderecek tarzda oluşturduğumuzu söyleyebiliriz.

Paşaların Has Miktarları

Budin beylerbeylerinin hasları 1.000.000 akçe civarındaydı. İlk beylerbeylerinden Gazi Kasım Paşa'nın 25 Aralık 1547 yılındaki has miktarı 802.026 akçe idi¹⁰. 22 Şubat 1556 tarihinde Karaman beylerbeyliğinden Budin'e ikinci kez atanan Hadım Ali Paşa'nın has gelirlerinin toplamı ise 1.000.000 akçe olarak kararlaştırılmıştı¹¹. Kasım 1563'te Budin beylerbeyi olan Damat Zal Mahmûd Paşa'nın has gelirleri 800.000 akçe idi¹². Budin'i kesintisiz 12 yıl yöneten Sokollu Mustafa Paşa'nın has gelirlerinin toplamı 27 Mayıs 1571'de 1.023.768 akçe olarak bağlanmıştı¹³. Bu meblağ 1574 yılında ise 1.200.000 akçeye yükseltilmişti¹⁴. Vilayeti 5 yıl yöneten Kara Üveys Paşa'nın 17 Eylül 1578 tarihinde vilayet kendisine tevcih edilirken ki has geliri 800.000 akçe idi. Bu meblağ 16 Temmuz 1579 tarihinde 900.000 akçeye yükseltilmişti¹⁵.

Budin paşalarının has gelirleri ilk zamanlarda buldukları sancakların dışındaki gelirlerden müteşekkil iken daha sonra mahalli kaynaktan gelen gelirleri daha da artmıştır. Ancak mahalli gelirlerin oranı toplam gelir miktarının yüzde ellisini geçmemiştir¹⁶.

Tımışvar beylerbeylerinin has gelirlerinin ise 800.000 akçe civarında seyrettiği anlaşılmaktadır. 16. yüzyıla ilgili verilen bir bilgiye göre, beylerbeyi hassı toplam 806.790 akçedir¹⁷. 20 Mart 1568 tarihinde Tımışvar beylerbeyliğine tayin olunan Cafer Paşa'nın has geliri başlangıçta 1.000.000 akçe olarak bağlanmışken bu meblağ 13 Şubat 1569 tarihli bir berat ile 800.250 akçeye düşürülmüştü¹⁸.

Bu rakamlar, mertebe olarak Budin beylerbeylerinin Tımışvar beylerbeylerinden daha üstte kabul edildiğini göstermektedir.

Görev Süreleri

Paşaların görev süreleri genel atama prosedürüne göre bir yıllıktı. Ancak ibka suretiyle görev süreleri uzatılan ve uzun süre bahse konu eyaletleri yöneten paşalara da rastlanmaktadır. Bunların dışında bir atama dönemini tamamlayamadan kısa süre sonra görevden alınan paşalar da mevcuttur.

¹⁰ Feridun Emecen -İlhan Şahin, "Osmanlı Taşra Teşkilâtının Kaynaklarından 957-958 (1550-1551) Tarihli Sancak Tevcih Defteri", *Belgeler*, XIX/23 (1998), TTK yay., Ankara, 1999, s. 61.

¹¹ BOA, *MD* 2, 25/216.

¹² G. David, "Budın", s. 347; S. M. Bilge, "Macaristan'da Osmanlı", s. 41.

¹³ BOA, *MAD* 563, s. 46.

¹⁴ G. David, "Budın", s. 347.

¹⁵ BOA, *Kepeci* 262, s. 18.

¹⁶ G. David, "Budın", s. 347.

¹⁷ S. M. Bilge, "Macaristan'da Osmanlı", s. 59.

¹⁸ BOA, *MAD* 563, s. 60.

Budin Vilayeti'nde görev yapan paşalardan bir atama döneminde kesintisiz olarak en uzun görevde kalan kişi Sokolluzâde Mustafa Paşa'dır. Mustafa Paşa 31 Temmuz 1566 yılında başladığı görevini 17 Eylül 1578 tarihine kadar kesintisiz 12 yıldan fazla devam ettirmiştir. Sokollu Mustafa Paşa 30 Ekim 1578 tarihinde idam edilmiştir¹⁹. Bunun dışında Güzelce Rüstem Paşa ve Kadızâde Ali Paşaların 4 yıl 5 ay, Uzun İbrahim Paşa'nın 4 yıl 11 aylık ve Kara Koca Musa Paşa'nın 4 yıl 1 aylık yöneticiliklerini de uzun süreli olarak değerlendirmek gerekir.

Sokolluzâde Lala Mehmed Paşa (1600), Deli Derviş Paşa (1622), Bebr Mehmed Paşa (1623), Murteza Paşa (1626), Damat Ladikli Bayram Paşa (1631), Silahdar Hüseyin Paşa (1634), Silahdar Beyceğiz Hüseyin Paşa (1640), Silahdar Mustafa Paşa (1640), Nişancı Hamza Paşazâde Mehmed Paşa (1647), Damat Fazlullah Fazlı Paşa (1647)'nin ilgili yıllardaki Budin beylerbeylikleri veya valilikleri bir aydan az hatta birkaç günlük olmuştur.

Budin paşalarından 19 tanesi beylerbeyilik veya valilik görevine birden fazla atanmıştır. Yani Budin'i birkaç kez yönetmişlerdir. Mesela Hezergradlı Sofu Mehmed Paşa farklı zamanlarda Budin Eyaleti'ni 5 kez yönetmiştir. Toplam yöneticilik süresi ise 5 yıl 5 aydır. Kadızâde Ali Paşa 4 kez olmak üzere Budin'i 8 yıl 11 ay, Kara Koca Musa Paşa 3 kez olmak üzere 10 yıl 4 ay 26 gün, Gazi Kasım Paşa ise 2 kez olmak üzere toplamda 6 yıl 3 ay 21 gün Budin Eyaleti'ni yönetmiş ve tasarruf etmişlerdir.

Timişvar Vilayeti'ni yöneten paşalar içerisinde bir atama döneminde en uzun süre görevde kalan paşa 4 yıl 1 ay ile Mayıs 1622-Haziran 1626 döneminde görev yapan Halil Paşa'dır. Halil Paşa'dan sonra Gazi Kasım Paşa (1552-1555), Cafer Paşa (1574-1577), Mustafa Paşa (1608-1611), İbrahim Paşa (1618-1621), Ahmed Paşa (1626-1629), Ali Paşa (1636-1640), Cafer Paşa (1688-1691) ve Bodur Mustafa Paşa 1713-1716) üç yıl ve üzeri kesintisiz Timişvar beylerbeyliği veya valiliği yapan paşalardır.

Zülfikar Paşa (Ağustos 1611-Kasım 1611) ve Filibeli Pirinççi Mehmed Paşa (Şubat 1664-Mayıs 1664) ise yaklaşık 3 aylık sürelik Timişvar beylerbeyliğinde bulunmuşlardır.

Bunların dışında 16 paşa değişik zamanlarda birden fazla Timişvar'ı yönetmişlerdir. Bunlar içinde en uzun süre görev yapan 3 farklı zamanda 5 yıl eyaleti tasarruf eden Mustafa Paşa'dır. Budin'i de iki kez yöneten Gazi Kasım Paşa Timişvar Vilayeti'ni de değişik zamanlarda olmak üzere iki kez toplam 4 yıl

---

¹⁹ Gevay Antal, *A Budai Pasak*, Becsben Strauss Antal Özvegve Beturvei, 1841, s. 11; S. M. Bilge, *Osmanlı'nın Macaristanı*, s. 330; Yasemin Altaylı, "Macarca Mektuplarıyla Budin Beylerbeyi Sokollu Mustafa Paşa (1566-1578)", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 49, 2 (2009), s. 158-160.

yönetmiştir. Bekir Paşa (2 kez, toplam 4 yıl 7 ay), Şehid Damat Karakaş Mehmed Paşa (2 kez, toplam yaklaşık 4 yıl 2 ay), Cafer Paşa (2 kez, toplam 3 yıl 10 ay), Tiryaki Hasan Paşa (2 kez, toplam 3 yıl) ve Cerrah Kasım Paşa (2 kez, toplam 3 yıl 11 ay) diğer uzun süreli ve değişik zamanlarda görev yapan dikkate değer paşalar olarak ifade edilebilirler.

Paşaların Rütbeleri

Bahse konu vilayet/eyaletler beylerbeyi (2 tuğlu) veya vezir (3 tuğlu) rütbeli paşalar tarafından yönetiliyorlardı. Vezir rütbeli paşalar, daha ziyade 17. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren Osmanlı vilayetlerine tayin edilmeye başlamışlardır. Osmanlı vilayetleri vezir rütbeli paşalar tarafından yönetilince *vilayet* kavramı da terkedilmiş yerini *eyalet* bırakmıştır. Vezir rütbeli bir paşa bir eyaleti yönetirse *vali* olarak anılıyordu. Bu durumun ortaya çıkmasının temel sebebi vezir rütbeli paşa sayısının artmasıdır. Bir müddet sonra eyaletler de vezirlere yetmeyecek ve sancaklar vezir rütbeli paşalar tarafından tasarruf edilecektir.

Tespitlerimize göre, Budin vilayetini 46 vezir²⁰, 33 beylerbeyi rütbeli paşa yönetmiştir. İlk Budin valisi Uzun Süleyman Paşa'yı ayrı tutarsak, ilk vezir rütbeli Budin valisi, eyaleti en uzun süre yöneten Sokollu Mustafa Paşa'dır. 1566 yılında *mirimiran* yani beylerbeyi rütbesi ile atandığı Budin'de 1574 yılında vezirlik payesi olarak görevine devam etmiştir²¹. Damat Kalaylıkoz Ali Paşa, 1586 yılında ikinci kez Budin'e atandığında vezir rütbesi olarak gelmişti. Şehid Sokolluzâde Hasan Paşa (1593-1594), Koca Sinan Paşazâde Muhannes Paşa (1594-“595) ve Mehmed Paşa (1595) 16. yüzyıldaki vezir rütbeli Osmanlı paşalarıdır. Daha sonra Ekim 1609'da Tiryaki Hasan Paşa'nın üçüncü Budin atamasında vezir rütbeli olduğunu görüyoruz. Bu tarihten sonra yavaş yavaş vezir rütbeli paşaların sayısı artmış ve 1609 yılından sonra büyük oranda vezir rütbeli paşalar tarafından idare edilmiştir.

Tımsıvar Vilayeti/Eyaleti'ni yöneten ve rütbelerini tespit edebildiğimiz paşalardan 19 tanesi *vezir*, yaklaşık 83 tanesi *mirimiran* rütbelidir²².

Tımsıvar'ı vezir rütbesi ile idare eden ilk paşa mevcut bilgilerimize göre 17 Aralık 1610 tarihinde Rum Eyaleti'nden buraya tayin edilen Mustafa Paşa'dır. Vezir rütbesi ile eyaleti idare ettiğini gördüğümüz son paşa ise Kasım 1705-Aralık 1708 yıllarında bu görevi yürüten İzmitli Dellak Ali Paşa'dır.

²⁰ Rütbesi tespit edilemeyen 2 paşanın vezir rütbesinde olduğu düşünülmüş ve değerlendirmelerimiz de buna göre yapılmıştır.

²¹ Y. Altaylı, “Sokollu Mustafa Paşa”, s. 159.

²² Kaynaklarda rütbeleri açıkça belirtilmeyen paşaların *beylerbeyi* rütbeli olduğu düşünülmüş ve değerlendirmelerimiz bu yönde yapılmıştır.

Paşaların Eski ve Yeni Görev Yerleri

Budin ve Tımişvar paşalarının eski ve yeni görev yerlerinin tespiti, atamaların bölgeyi tanıyan belli bir grup paşa tarafından mı? Yoksa daha geniş bir grup tarafından mı? Yönetildiğini tespit için son derece önemlidir. Ancak bütün paşaların eski ve yeni görev yerlerini tam olarak tespit etmek maalesef mevcut bilgiler bağlamında düşünüldüğünde imkânsızdır. Buna rağmen eldeki veriler bir fikir edinebilmek açısından yine de yeterli görülmektedir.

Tablo 3: *Budin Paşalarının Budin'den Önceki ve Sonraki Görevleri*

Budin'den Önceki Görev Yerleri	Budin'den Sonraki Görevleri veya Akıbetleri
Anadolu beylerbeyi (3 paşa)	Bosna Sancağı
Eski İstolni Belgrad sancakbeyi	İstanbul muhafızı
Bosna sancakbeyi (2 paşa)	Rumeli beylerbeyi/valisi (6 paşa)
Karaman beylerbeyi	Tımişvar beylerbeyi/valisi (4 paşa)
Tımişvar beylerbeyi/valisi (13 paşa)	Kaptanpaşa (2 paşa)
Van beylerbeyi	Erzurum valisi
Peçuy sancakbeyi	Bosna valisi (3 Paşa)
Hazine-i Amire Defterdarı	Mısır valisi
Yeniçeri Ağası (2)	Beylerbeylik/valilik sırasında ölmüş (7 paşa)
Bosna beylerbeyi/valisi (6 paşa)	İdam edilmiş (4 paşa)
Şam beylerbeyi	Görevindeyken öldürülmüş
Trablusşam beylerbeyi	Şehid olmuş (4 paşa)
Rumeli beylerbeyi/valisi (4 paşa)	Şam beylerbeyi
Diyarbakir valisi	Seferden firar ettiği için azl edilerek haps edilmiş ve malları miri için kabz edilmiş.
Budin defterdarı	Ordu serdarı
Özi beylerbeyi	Kanije beylerbeyi
Silistre Sancağı'na mutasarrıf paşa	Darü's-Saltana muhafazasına
Niğbolu sancakbeyi	Sefer için Ordu-yı Hümayûna katılmış
Eğri beylerbeyi/valisi (2 paşa)	Özi muhafazasına serasker
Mısır valisi/beylerbeyi (2 paşa)	Hastalığı sebebiyle faydalı olamayacağından dolayı azl olmuş
Silahtar Ağa	Silistre valisi
Kaptanpaşa	Rikâb-ı Hümayûn
Erzurum valisi	
Mazul Budin valisi	
Kapudan	
Bağdad muhafızı	
Diyarbakir valisi	
Mirahur-ı evvel (2)	
Kamaniçe muhafızı	
Vize Sancağı'na mutasarrıf paşa	
Mir-alem	
Büyük mirahûr	
Vezir-i azam	
Baş defterdar	

Görüleceği üzere yakın eyaletlerden gelen ve yakın eyaletlere giden paşa sayısı fazladır. Özellikle Bosna, Tımsıvar ve Rumeli'den geliş ve gidişler ağır basmaktadır. İstisnai bir durum olarak Sokolluzâde Lala Mehmed Paşa'nın ikinci Budin valiliğini Rumeli valiliğine ilaveten *ber-vech-i zamime* aldığı kaydedilmektedir²³. Budin Eyaleti Ocak-Şubat 1597'de yeni beylerbeyi atanıncaya kadar yaklaşık bir ay Çerkes Mahmud Paşa tarafından *vekâleten* yönetilmiştir²⁴.

Tımsıvar paşalarının durumu ise şöyledir:

Tablo 4: Tımsıvar Paşalarının Tımsıvar'dan Önceki ve Sonraki Görevleri

Tımsıvar'dan Önceki Görev Yerleri	Tımsıvar'dan Sonraki Görevi veya Akıbeti
Keefe sancakbeyi	Budin beylerbeyi/valisi (8 paşa)
Rakka beylerbeyi	Rumeli beylerbeyi/ valisi (2 paşa)
Kars beylerbeyi	İdam (4 paşa)
Trablusgarp Beylerbeyi	Beylerbeylik/valilik sırasında ölmüş
Van beylerbeyinin kapıcıbaşı	Avlonya Sancağı'na
Kaniye beylerbeyi (3 paşa)	Van beylerbeyi
Van beylerbeyi	Seferde ölmüş
Halep beylerbeyi	Eflak isyanını bastırmak için serdar tayin olmuş
Bosna beylerbeyi (4 paşa)	İzvornik Sancağı'na
Budin beylerbeyi (3 paşa)	Trablusşam beylerbeyi
Sigetvar beylerbeyi	Van beylerbeyi
Rumeli beylerbeyi/valisi (3 paşa)	
Mirahur-ı evvel	
Bostancıbaşı	
Mazul Anadolu beylerbeyli	
Elçi	
Niğbolu sancakbeyi	
Özi beylerbeyi	
Dulkadirli beylerbeyi	
Silistre sancakbeyi	
Erzurum beylerbeyi	
Rum beylerbeyi (2 paşa)	
Kilis sancakbeyi	
Göle sancakbeyi	
Mazul Tımsıvar valisi	
Eğri beylerbeyi	
Vezir-i azam (2 paşa)	

Tımsıvar Vilayeti'ne gelen beylerbeyiler konusunda farklı bölgesel tayinlere rastlansa da nereye gittiğini tespit edebildiğimiz paşaların birçoğunun aynı bölgede kaldıkları anlaşılmaktadır. 2 vezir-i azamlık yapmış vezir Tımsıvar valiliğine atanmıştır. Van'dan Tımsıvar ve Budin'e ve Tımsıvar'dan Van'a yapılan tayinler de dikkat çekicidir.

²³ Naima I, s. 183.

²⁴ S. M. Bilge, *Osmanlı'nın Macaristanı*, s. 331.

Her İki Vilayet/Eyalet'te de Görev Yapan Paşalar

Bazı paşalar, tamamen birbirini takip eden atamalar olmasa da hem Budin hem de Tımişvar'da görev yapmışlardır. Mesela ilk dönem Budin beylerbeylerinden olan Gazi Kasım Paşa 2 kez Tımişvar, 2 kez de Budin beylerbeyliği görevinde bulunmuştur. Karakaş Damat Mehmed Paşa da 2 kez Budin, 2 kez ise Tımişvar beylerbeyliği yapmıştır.

Bunun dışında her iki vilayette de görev yapan diğer paşalar şunlardır:

Güzelce Rüstem Paşa, Yahya Paşazâde Sifali Arslan Paşa, Sokolluzâde Hasan Paşa, Kadızâde Ali Paşa, Dev Süleyman Paşa, Bektaş Paşa, Tiryaki Hasan Paşa, Şehid Damat Karakaş Damat Mehmed Paşa, Damat İbşir Mustafa Paşa, Yusuf Paşa, Gazi Deli Hüseyin Paşa, Damat Fazlullah Fazlı Paşa, Siyavuş Paşa, Damat Abaza Sarı Hüseyin Paşa, Cerrah Kasım Paşa, Gürcü (Koca) Mehmed Paşa ve Mihaliçli Hafız Ahmed Paşa.

Gerek Budin, gerekse Tımişvar'da bazı yönetici ailelerin varlığı da hemen kendini göstermektedir. Her iki vilayette de idareciliklerine rastladığımız en önemli iki aile Sokolluzâde ve Yahya Paşazâdelerdir²⁵.

Bu iki aileden Budin'de görev yapan paşalar şunlardır:

Yahya Paşazâde Gazi Koca Küçük Bali Paşa, Yahya Paşazâde Gazi Koca Mahmud Paşa, Yahya Paşazâde Sifali Arslan Paşa, Sokolluzâde Mustafa Paşa ve Sokolluzâde Lala Mehmed Paşa.

Tımişvar'da görev yapan Yahya Paşazâde ve Sokolluzâde mensupları şunlardır:

Yahya Paşazâde Sifali Arslan Paşa ve Sokolluzâde Hasan Paşa.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bazı sancakbeylerine hizmetlerine mukabil ödüllendirilmek maksadıyla *Tımişvar Eyaleti* pâyesi verilmesidir. 6 Ekim 1608 tarihinde Estergon sancakbeyi Bekir Bey'e muharebe ve savunma hizmetindeki başarısına mükâfaten *Tımişvar Eyaleti pâye tariki ile* verilmiştir²⁶. Aynı şekilde Hersek sancakbeyi İsmail Bey'e de 12 Aralık 1644 tarihinde *Tımişvar Eyaleti pâye tariki ile* tevcih edilmiştir²⁷. Bu tür pâye tevcihlerinde ilgili sancakbeylerinin mali birtakım ayrıcalıklara sahip oldukları ve bir anlamda taltif edildiklerini söyleyebiliriz. Pâye tariki ile eyalet tevcih edilen beylerin ilgili eyaletlerin yönetimi ile ilgili fiili bir tasarrufu söz konusu değildir.

²⁵ Bu aileler hakkında geniş bilgi için bkz. Geza David, "Macaristan'da Yönetici Osmanlı Aileleri", *OTAM*, 38/Güz 2015, s. 13-30; Yasemin Altaylı, "Budin Beylerbeyi Arslan Paşa", *OTAM*, 19/19 (2006), s. 33-51; Y. Altaylı, "Sokollu Mehmed Paşa", s. 157-171.

²⁶ BOA, *A. RSK d. 1481*, s. 28.

²⁷ BOA, *Kepeci 258*, s. 73.

Macaristan'da görev yapan Türk idarecileri, yanlarında bazen ihtida etmiş ve bir dereceye kadar tahsil görmüş Macar gençleri bulundurlardı. Bunlar *diyak* diye tabir edilmekteydiler. Macarlar ise *deak* diyorlardı. Diyaklar huduttaki Macar makamları ve Viyana hükümeti haberleşmelerini idare ederler ve tercümanlık yaparlardı²⁸.

Sonuç

Osmanlı Devleti'nin Macaristan coğrafyasına kurduğu ilk iki vilayet olan Budin ve Tımsıvar vilayetlerini yöneten paşaların Osmanlı merkezi yönetimince tayinleri, buraların yönetim anlayışının ne olduğu konusuna açıklık getirir niteliktedir. Budin Vilayeti'nin daha sonra kurulacak Eğri ve Kanije eyaletlerinden önce Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki en önemli serhat eyaleti olduğu malumdur. Dolayısıyla diğer serhat eyaletlerinde olduğu gibi burası da idari olarak ayrı bir öneme haizdi. Yapılan atamalar, Budin beylerbeyleri veya valilerinin çoğunlukla daha önce yönetim tecrübesi olan kısmen bölgeyi tanıyan paşalardan seçildiğini göstermektedir. Hem yeni atanan paşaların geldikleri yerler hem de gidiş bölgeleri düşünüldüğünde, Budin vilayetinin Tımsıvar vilayetinden merteye olarak daha ilerde olduğunu söylemek mümkündür. Mesela, incelenen dönemde 6 Budin beylerbeyi veya valisi Budin'den Rumeli valiliğine/beylerbeyliğine atanmışken, bu sayı Tımsıvar için sadece 2'dir.

Görev süreleri, atama temayülü, paşaların rütbeleri ve diğer atama ile ilgili genel prosedürler bu iki vilayette de aynen uygulanmaktadır. Neredeyse her iki yılda bir atama yapıldığı, bir iki istisnai durum hariç çok uzun süreli olamayan ve genellikle de 1-2 yıllık bir atama takvimi uygulandığı görülür. Bazı paşaların birden fazla Budin ve Tımsıvar'a atanması, bölgeyi tanıyan, özellikle de sınır ahvaline vâkıf paşaları bölgede tutma gayesini güttüğü söylenebilir.

KAYNAKÇA

1- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı/Osmanlı Arşivi (BOA)

a- *Bâb-ı Asafî Ruûs Kalemî Defterleri (A. RSK d.)*

No: 1457, 1474, 1481, 1484, 1512, 1516, 1517, 1520, 1522, 1524, 1526, 1529, 1541, 1551, 1560, 1564

b- *Bâb-ı Asafî Nişancı (Tahvil) Kalemî Defterleri (A.NŞT d.)*

No: 1141

c- *Kâmil Kepeci Tasnifi*

No: 216, 218, 233, 236, 238, 242, 246, 250, 253, 257, 258, 262, 266

²⁸ Tayyib Gökbilgin, "Macaristan'daki Türk Hâkimiyeti Devrine Ait Notlar", *İstanbul Üniversitesi Türkîyat Mecmuası*, 7 (1942), s. 206.

d- Mühimme Defterleri

No: 2, 3, 5

e- Maliyeden Müdevver Defterler

No: 563

1- YAYIMLANMIŞ ARŞİV KAYNAKLARI

Emecen, Feridun-İlhan Şahin, “Osmanlı Taşra Teşkilâtının Kaynaklarından 957-958 (1550-1551) Tarihli Sancak Tevcih Defteri”, *Belgeler*, XIX/23 (1998), TTK yay., Ankara, 1999.

Topkapı Sarayı Arşivi H. 951-952 Tarihli E-12321 Numaralı Mühimme Defteri, Yayına Hazırlayan: Halil Sahillioğlu, IRCICA yay., İstanbul, 2002.

3- KLASİK KAYNAKLAR

NAİMÂ MUSTAFA EFENDİ, *Târih-i Na’imâ*, Hazırlayan: Mehmet İpşirli, C. I-IV, TTK yay., Ankara, 2007.

RÂŞİD MEHMED EFENDİ ÇELEBİZÂDE İSMÂİL EFENDİ, *Târih-i Râşid ve Zeyli*, Hazırlayanlar: Abdulkadir Özcan, Yunus Uğur, Baki Çakır, Ahmet Zeki İzgöer, C. I, (1071-1114/1660-1703, Klasik Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, Mayıs 2013.

SELÂNİKÎ MUSTAFA EFENDİ, *Tarih-i Selânikî*, Hazırlayan: Mehmet İpşirli, C. 1-2, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3371; İstanbul, 1989.

SOLAK-ZÂDE MEHMED HEMDEMİ ÇELEBİ, *Solak-zâde Tarihi*, Hazırlayan: Vahid Çabuk, C. II, Kültür Bakanlığı yay., Ankara, 1989.

4- ARAŞTIRMA-İNCELEME ESERLER

Altaylı, Yasemin; “Budın Beylerbeyi Arslan Paşa”, *OTAM*, 19/19 (2006), s. 33-51.

_____ ; “Budın Paşalarının Macar Dilini Kullanımı”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46, 1, (2006), s. 255-260.

_____ ; “Macarca Mektuplarıyla Budın Beylerbeyi Sokollu Mustafa Paşa (1566-1578)”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 49, 2 (2009), s. 157-171.

Antal, Gevay; *A Budai Pasak*, Becksben Strauss Antal Özvegye Beturvei, 1841.

Bilge, Sadık Müfit; “Macaristan’da Osmanlı Hakimiyetinin ve İdarî Teşkilatının Kuruluşu ve Gelişmesi”, *OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi)*, 11/2000, s. 33-81.

_____ ; *Osmanlı’nın Macaristanı*, Kitabevi yay., İstanbul, 2010.

- David, Geza; "Budın", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul, 1992, s. 345-348.
- _____; "Macaristan'da Yönetici Osmanlı Aileleri", *OTAM*, 38/Güz 2015, s. 13-30.
- Gökbilgin, Tayyib; "Macaristan'daki Türk Hâkimiyeti Devrine Ait Notlar", *İstanbul Üniversitesi Türkiyat Mecmuası*, 7 (1942), s. 200-211.
- Kılıç, Orhan; *18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı-Eyalet ve Sancak Tercihâtı*, Elazığ, 1997.
- _____; "Osmanlı Döneminde Macaristan'ın İdari Taksimatı", *Prof. Dr. Recep Yıldırım'a Armağan*, Bilgin Kültür Sanat yay., Ankara, 2017, s. 139-148.
- Maxim, Mihai; "Tımışvar", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, İstanbul, 2012, s. 94-95.
- Özcan, Abdulkadir; "Macarların Kahraman Düşmanı Son Budın Valisi Abdurrahman Abdi Paşa", *FİM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Sayı: 5, (2015), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Bahar, s. 441-453.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; *Osmanlı Tarihi*, C. IV/I, TTK yay., 2. Baskı, Ankara, 1978.

EK 1: *Budin Paşaları (1541-1686)*

Lakabı/ Adı/ Rütbesi ²⁹ / Akrabalık Durumu/ Milliyeti	Önceki Görevi	Atanma veya Fiilen Görev Yaptığı Tarih	Budin'den Ayrılma Tarihi ve Akıbeti	Kaynak
Uzun Süleyman Paşa (V)/ Macar	Anadolu beylerbeyi	30 Ağustos 1541	17 Şubat 1542/ Makamında öldü	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; S. M. Bilge, "Macaristan'da Osmanlı", 39; G. Antal, s. 4.
Yahya Paşazâde Gazi Koca Küçük Bâli Paşa (MM)/ Sultan II. Bayezid'in kızı Hüma Sultan'ın oğlu. Kanuni Sultan Süleyman'ın hala çocuğu, Sultan II. Bayezid'in kızı Ayn-i Şah Sultan'ın kızı ile evli/ Arnavut		Şubat 1542	Ağustos 1543/ Makamında öldü	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 4
Yahya Paşazâde Gazi Koca Mehmed Paşa (MM)/ Bâli Paşa'nın kardeşi, Hüma Sultan'ın oğlu, Kanuni Sultan Süleyman'ın hala çocuğu/ Arnavut		Ağustos 1543 3 Ocak 1545-23 Nisan 1545'de fiilen görevde.	Aralık 1547/ Semendire'de makamında öldü.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 6; G. David, "Macaristan'da Yönetici", s. 17; <i>TSMİA, E-12321</i> , s. 109, 152, 158, 231, 233, 294, 385.
Gazi Kasım Paşa (MM) (1. kez)/ Hırvat	Eski İstolni Belgrad beyi	25 Aralık 1547	17 Mayıs 1551/ Bosna sancakbeyliğine	Emecen-Şahin, s. 61.
Hadım Ali Paşa (MM) (1. kez)/ Arnavut	Bosna Beyi	25 Aralık 1547	Şubat 1553	Emecen-Şahin, s. 61; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 7.
Toygun Paşa (MM)		Şubat 1553	23 Şubat 1556/makamında öldü	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 7
Hadım Ali Paşa (2. kez) (MM)/ Arnavut	Karaman beylerbeyi	22 Şubat 1556	Şubat 1557/makamında öldü	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 8; BOA, MD 2, s. 25, hüküm: 216.

²⁹ (MM): Mirimiran, (V): Vezir

Hacı Mehmed Paşa (MM)	Bosna Sancağı	12 Şubat 1557	Ağustos 1557	BOA, <i>ARSK d. 1457</i> , s. 1; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 8
Gazi Kasım Paşa (2. kez) (MM)/ Hırvat	Tırnışvar beylerbeyi	Ağustos 1557	5 Kasım 1558'de 500.000 akçe ile Bosna Sancağı tevcih edilmiş	BOA, <i>Kepeci 216</i> , s. 18; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 8; <i>MD 2</i> , 236/2108
Toygun Paşa (2. kez) (MM)		5 Kasım 1558	Haziran 1559/makamında öldü	BOA, <i>Kepeci 216</i> , s. 18. S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 8
Güzelce Rüstem Paşa (MM)/ Boşnak	Tırnışvar Beylerbeyi	19 Haziran 1559	Ekim 1563'de	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 329; G. Antal, s. 9; <i>MD 3</i> , hüküm: 9, 11
Damat Zal Mahmud Paşa (MM) Sultan II. Selim'in kızı Şah Sultan'ın eşi/Alman	Hersek sancakbeyi	21 Ekim 1563	30 Mayıs 1564	BOA, <i>Kepeci 218</i> , s. 80, 175; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 9. Zal Mahmud Paşa, Budin yenicilerinin ayaklanması üzerine Haziran 1564'te İstanbul'a dönünce, beylerbeyliğe bir ay Estergon sancakbeyi Hasan Bey, dört ay Semendire sancakbeyi Yahya Paşazâde Arslan Bey vekâlet etmiştir.
İskender Paşa (MM)/ Çerkes	Van beylerbeyi	30 Mayıs 1564	18 Mayıs 1565/ İstanbul muhafızı	BOA, <i>Kepeci 218</i> , s. 175. S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 10; <i>MD 5</i> , hüküm: 1813, 1826

Yahya Paşazâde Sifâli Arslan Paşa (MM) Yahya Paşazâde Gazi Koca Mehmed Paşa'nın oğlu/Arnavut	Peçuy veya Semendire sancakbeyi	19 Mayıs 1565	3 Ağustos 1566/ Sigetvar Kalesi'ni alamaması ve başarısız olması sebebiyle idam edilmiştir.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 10; Y. Altaylı, "Budın Beylerbeyi Arslan Paşa", s. 37, 50; Y. Altaylı, "Sokollu Mustafa Paşa", s. 159; <i>Selânikî I</i> , s. 27.
Sokolluzâde Mustafa Paşa (MM-V)/ Sırp Vezirlik payesini 1574 yılında almıştır.	Sabık Bosna sancakbeyi	31 Temmuz 1566	30 Ekim 1578/idam	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 11; Y. Altaylı, "Sokollu Mustafa Paşa", s. 158-160; <i>Selânikî I</i> , s. 27; BOA, <i>MAD 563</i> , s. 46; BOA, <i>Kepeci 262</i> , s. 18 (Bu defterde 17 Eylül 1578 tarihli bir atama kaydı mevcuttur).
Kara Üveys Paşa/ Türk (MM)	Baş Defterdâr	18 Eylül 1578	31 Mayıs 1580	BOA, <i>Kepeci 233</i> , s. 110; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 11; BOA, <i>Kepeci 262</i> , s. 18; <i>Selânikî I</i> , s. 167.
Damat Kalaylıkoz Ali Paşa (1. kez) (MM) Sultan II. Selim'in kızı İsmihan Sultan'ın eşi/ Slav		31 Mayıs 1580	9 Ekim 1583/ Rumeli beylerbeyi	BOA, <i>Kepeci 236</i> , s. 373; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 12; <i>Selânikî I</i> , s. 140.
Cıgalazâde Yusuf Sinan Paşa (Frenk Yusuf Paşa) (1. kez) (MM)/ İtalyan	Yeniçeri Ağası	9 Ekim 1583	17 Nisan 1586'da Timişvar beylerbeyliği verilmiş	BOA, Keoeci 246, s. 221. BOA, <i>Kepeci 262</i> , s. 18; <i>Selânikî I</i> , s. 140; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 13
Damat Kalaylıkoz Ali Paşa (2. kez) (V) Sultan II. Selim'in kızı İsmihan Sultan'ın eşi/ Slav		17 Nisan 1586 Varat ile birlikte tevcih edilmiştir.	1-10 Mart 1587/makamında öldü. (Selânikî, mazul olduğunu yazmaktadır.)	BOA, <i>Kepeci 256</i> , s. 221; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 13; <i>Selânikî I</i> , s. 181.

Cigalazâde Yusuf Sinan Paşa (Frenk Yusuf Paşa) (2. kez) (MM)/ İtalyan	Tımsıvar beylerbeyi	1-10 Mart 1587	Kasım 1588	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 14; <i>Selânikî I</i> , s. 181.
Sokolluzâde Gazi Ferhad Paşa (MM)/ Sırp	Bosna beylerbeyi	22 Kasım 1588	Ağustos 1590'da Budin ve Peşte eşkiyası tarafından şehit edilmiştir.	BOA, <i>Kepeci</i> , 250, s. 1; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 14; <i>Selânikî I</i> , s. 225.
Sofu Sinan Paşa (1. kez) (MM)		Kasım 1590	Ocak 1592	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 15; <i>Selânikî I</i> , s. 263
Koca Sinan Paşazâde Muhannes Mehmed Paşa (1. kez) (MM) Sofu Sinan Paşa'nın akrabası/ Arnavut	Şam beylerbeyi	16-25 Ocak 1592	8 Şubat 1592'de Tımsıvar beylerbeyi	BOA, <i>Kepeci</i> 253, s. 42; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 16; <i>Selânikî I</i> , s. 263, 304, 314.
Şehid Sokolluzâde Hasan Paşa (V)/ Sırp	Rumeli beylerbeyi	8 Şubat 1592	Ağustos 1594/Rumeli valisi	BOA, <i>Kepeci</i> 253, s. 42; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 17; <i>Selânikî I</i> , s. 304.
Koca Sinan Paşazâde Muhannes Mehmed Paşa (2. kez) (V) Rumeli beylerbeyi Hasan Paşa'nın oğlu/ Arnavut		16-25 Eylül 1594	Mayıs 1595	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 17; <i>Selânikî I</i> , s. 390.
Trablusşam beylerbeyi (Muhtemelen Hasan Paşa) (MM)	Trablusşam beylerbeyi	9 Şubat 1595	11 Mart 1595	BOA, <i>A. RSK d. 1141</i> , s. 63.
Sinan Paşazâde Mehmed Paşa (Vezaretle verilmiş) (MM-V) (3. kez)	Rumeli beylerbeyi	11 Mart 1595	29 Nisan 1595	BOA, <i>A. RSK d. 1141</i> , s. 67.
Mihalıçlı Ahmed Paşa (MM) (1. kez)/ Türk	Tımsıvar'dan mazul	29 Nisan 1595	Ağustos 1595	BOA, <i>A. RSK d. 1141</i> , s. 78; <i>Selânikî II</i> , s. 475.
Sofu Sinan Paşa (2. kez) (MM)		Ağustos 1595	Mayıs 1596	<i>Naîmâ I</i> , s. 96; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 18.
Mihalıçlı Ahmed Paşa (2. kez) (MM)/ Türk	Tımsıvar beylerbeyi	Mayıs 1596	Ekim 1596	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 18.

Kadı zâde Ali Paşa (1. kez) (MM)/ Türk		Ekim 1596	Ocak 1597	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 19.
Çerkes Mahmud Paşa (MM) VEKÂLETEN	Filen Halep Beylerbeyi	Ocak 1597	Şubat 1597	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331.
Mihalıçlı Ahmed Paşa (3. kez) (MM)/ Türk		Şubat 1597 9 Haziran 1597'de ibka	Ekim 1598/Serdar olmuş	BOA, <i>Kepeci 254</i> , s. 6; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 19.
Dev Süleyman Paşa (MM)	Timişvar beylerbeyi	11 Ekim 1598	7 Ağustos 1599	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 19; <i>Naîmâ I</i> , s. 149.
Tiryaki Hasan Paşa (1. kez) (MM)/ Arnavut	Bosna beylerbeyi	7 Ağustos 1599	22 Ağustos 1600	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 20.
Sokolluzâde Lala Mehmed Paşa (1. kez) (MM)/ Sırp		22 Ağustos 1600	Eylül 1600/Ordu-yı Hümayun'a sefere katılmış	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 20.
Tiryaki Hasan Paşa (2. kez) (MM)/ Arnavut		Eylül 1600	Nisan 1601/Kanije Eyaleti	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 21; <i>Naîmâ I</i> , s. 168, 180.
Şehid Mankır Kuşu Mehmed Paşa (MM)	Budin defterdarı	Nisan 1601	24 Ekim 1601/şehid	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; <i>Naîmâ I</i> , s. 180.
Sokolluzâde Lala Mehmed Paşa (2. kez) (MM)/ Sırp	Filen Rumili beylerbeyi, Budin kendisine <i>ber-reh-i zamime</i> verilmiştir.	24 Ekim 1601	Temmuz 1602	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 22; <i>Naîmâ I</i> , s. 183.
Kadı zâde Ali Paşa (2. kez) (MM)/ Türk	Niğbolu sancakbeyi	Temmuz 1602	Ağustos 1604	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 22; <i>Naîmâ I</i> , s. 211.
Bektaş Paşa (MM)/ Boşnak	Eğri beylerbeyi	Ağustos 1604	Mayıs 1605	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 23; <i>Naîmâ I</i> , s. 284.

Boşnak Mustafa Paşa (MM)/ Boşnak		Mayıs 1605	Ekim 1605/mazul	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 23; <i>Naîmâ I</i> , s. 293.
Kadıızâde Ali Paşa (3. kez) (MM)/ Türk	Silistre Sancağı'na mutasarrıf	Mayıs 1605	Kasım 1609	S. M. Bilge, s. <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 23; <i>Naîmâ I</i> , s. 296.
Tıryaki Hasan Paşa (3. kez) (V)/ Arnavut		Ekim 1609		S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 24.
Sefer Paşa (MM)	Sabık Tımışvar beylerbeyi	15 Ekim 1613 (Semendire ile birlikte tevcih)		BOA, <i>ARSK d. 1484</i> , s. 74.
Şehid Damat Karakaş Mehmed Paşa (1. kez) (MM)/Boşnak Sultan I. Ahmed Han'ın kızı Ayşe Sultan'ın eşi/Boşnak		Ocak 1614	7 Mart 1614	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331.
Köse Sefer Paşa (MM)/ Gürcü	Tımışvar beylerbeyi	7 Mart 1614	17 Ekim 1614	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 24.
Kadıızâde Ali Paşa (4. kez) (V)/ Türk	Vize Sancağı'na mutasarrıf	Ekim 1614	Aralık 1616	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 330; G. Antal, s. 41; <i>Naîmâ II</i> , s. 416.
Hezargradlı Sofu Mehmed (Muhammed) Paşa (1. kez) (V)/ Bulgar	Mazul Mısır valisi	Aralık 1616	3 Haziran 1617	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 25.
Damat Silahdar Nakkaş Hasan Paşa (V) Sultan III. Murad Han'ın kızı Rukiye Sultan'ın eşi/ Arnavut		Haziran 1617	Mayıs 1618	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 25.
Şehid Damat Karakaş Mehmed (Muhammed) Paşa (2. kez) (MM) Sultan I. Ahmed Han'ın kızı Ayşe Sultan'ın eşi/Boşnak		Mayıs 1618	15 Eylül 1621/Şehid	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 26; <i>Naîmâ II</i> , s. 470.
Mehmed Paşa (V)	Anadolu Eyaleti valisi	21 Aralık 1620		BOA, <i>Kepeci 257</i> , s. 17.

Hezargradlı Sofu Mehmed Paşa (2. kez) (V)/ Bulgar		Şubat 1621	30 Ocak 1622	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 26.
Kenan Paşa (V)	Rikâb-ı Hümayun	30 Ocak 1622 (Vezaret ile Semendire Sancağı ilhakıyla)	23 Mayıs 1622	BOA, <i>Kepeci</i> 257, s. 62, 74.
Hezargradlı Sofu Mehmed Paşa (3. kez) (V)/ Bulgar		23 Mayıs 1622	Ekim 1622	BOA, <i>Kepeci</i> 257, s. 74.
Deli Derviş Paşa (MM)	Silahtar ağalıktan gelmedir. Yeniçeri Ağası iken azl olmuştur. (Karaman beylerbeyliğine atanmışsa da gitmeden tekrar ağa olmuştur)	14 Ekim 1622	Ekim 1622/Tımuşvar beylerbeyi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 27; <i>Naîmâ II</i> , s. 498. Bu atama sadece kağıt üzerinde kalmış Derviş Paşa fillen Budin beylerbeyliği yapmamıştır.
Hezargradlı Sofu Mehmed Paşa (4. kez) (V)/ Bulgar		Ekim 1622	Eylül 1623	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 27.
Bebr Mehmed Paşa MM)/ Arnavut	Mısır beylerbeyi	Eylül 1623	Ekim 1623	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 28.
Hezargradlı Sofu Mehmed Paşa (5. kez) (V)/Bulgar		Ekim 1623	Ağustos 1626	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 28.
Murteza Paşa (V) ³⁰	Bosna valisi	29 Ağustos 1626	30 Ağustos 1626	G. Antal, s. 29.
Şehid Damat Mustafa Paşa Sultan I. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın eşi/Boşnak		Ağustos 1626	Şubat 1630	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331.

³⁰ Naima Murteza Paşa'nın 15 Ocak-13 Şubat 1630 (Cemaziyel-ahir 1040) tarihinden önce Budin Eyaleti valisi olduğunu ve bu tarihte Özi muhafazasına serasker tayin edilerek eyaleti de Cemaziye'l-ahir ortalarında (Ocak sonları-Şubat başları 1630) Hasan Paşa'ya devrettiğini yazmaktadır Bkz. *Naîmâ II*, s. 674. Solak-zâde tarihinde de Murteza Paşa'nın Budin Eyaleti'nde vezaretle bulunurken Özi'ye serdar olduğu kayıtlıdır Bkz. Solak-zâde Mehmed Hemdemi Çelebi, *Solak-zâde Tarihi*, Hazırlayan: Vahid Çabuk, C. II, Kültür Bakanlığı yay., Ankara, 1989, s. 528-529.

Acem Hasan Paşa (V)/ Fars	Mir-alem	15 Ocak-13 Şubat 1630	Ekim 1631	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 29; <i>Naîmâ II</i> , s. 674.
Damat Ladikli Bayram Paşa (1. kez) (V) Sultan I. Ahmed'in kızı Gevherhan Sultan'ın eşi/Türk		Ekim 1631	Ekim 1631	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 30.
Kara Koca Musa Paşa (1. kez) (V)/ Boşnak		Ekim 1631	Haziran 1634	BOA, Kepeci 266, s. 36; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 31.
Silahdar Hüseyin Paşa (V)	Silahtar Ağa	Haziran 1634	Temmuz 1634	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 31; <i>Naîmâ II</i> , s. 791.
Damat Ladikli Bayram Paşa (2. kez) (V) Sultan I. Ahmed'in kızı Gevherhan Sultan'ın eşi/Türk		Temmuz 1634	Temmuz 1634	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 32; <i>Naîmâ II</i> , s. 791.
Cafer Paşa (V)	Bostancıbaşıktan gelme, Kaptanpaşa	Temmuz 1634	28 Mayıs 1635/idam edilmiş	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 32; <i>Naîmâ II</i> , s. 803.
Nasuh Paşazâde Hüseyin Paşa (V)/ Rum	Erzurum valisi ³¹	28-29 Mayıs 1635	Şubat 1637/Rumeli valisi 7 Mart 1637'de Eğri muhafazasına gitmiştir.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 32; <i>Naîmâ II</i> , s. 803, 943.
Kara Koca Musa Paşa (2. kez) Musa Paşa (V)/ Boşnak	Sabık Budin valisi	23 Şubat 1637	23 Şubat 1638'te Darü's-saltana muhafazasına tayin olundu.	BOA, Kepeci 266, s. 35; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 331; G. Antal, s. 33; <i>Naîmâ II</i> , s. 843, 860.
Tabaniyassı Mehmed Paşa (V)/ Arnavut	Eski vezir-i azamlardandır. Özi muhafızı ve beylerbeyi	23 Şubat 1638	5 Şubat 1639/Rikâb-ı hümayûna gitmesi için hattı hümayûn gönderilmiştir.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 33; <i>Naîmâ II</i> , s. 860; 920.

³¹ Naîmâ mir-ahur olduğunu yazmaktadır.

Damâd İbşir Mustafa Paşa (V) Sultan I. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın eşi/Abaza	Büyük Mirahûr	5 Şubat 1639	Şubat 1640	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 34; <i>Naîmâ II</i> , s. 898, 945.
Silahdar Beyceğiz Hüseyin Paşa/ Boşnak		Şubat 1640	Şubat 1640	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332.
Silahdar Mustafa Paşa (V)	Kapudan	18 Şubat 1640 ³²	19 Şubat 1640/ Rumeli valisi	BOA, <i>Kepeci 266</i> , s. 35; G. Antal, s. 34-35.
Kara Koca Musa Paşa (V) (3. kez)/ Boşnak		19 Şubat 1640	3 Nisan 1644	BOA, <i>Kepeci 266</i> , s. 35; <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 30.
Mirahûr Osman Paşa Osman Paşa (Vezaretle verilmiş)/ Boşnak	Mir-ahurluktan çıkmadır. Rumeli beylerbeyi	3 Nisan 1644	27 Ekim 1644	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 30. S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 35; <i>Naîmâ III</i> , s. 999.
Gazi Deli Hüseyin Paşa (V)/ Türk	Sabıka Bağdad muhafazasında bulunmuş	27 Ekim 1644	14 Ağustos 1645	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 30; <i>Naîmâ III</i> , s. 1027.
Damat Nakkaş Mustafa Paşa (V) Sultan IV. Murad'ın kızı Hanzâde Sultan'ın eşi/Boşnak	Diyarbakir valisi	14 Ağustos 1645	10 Eylül 1646	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 30.
Murtaza Paşa (MM) Salih Paşa'nın kardeşi / Boşnak	Mirahur-ı evvel (ağalıktan mirimiranlığa)	10 Eylül 1646	27 Ekim 1647	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 30; <i>Naîmâ III</i> , s. 1112.
Nişancı Hamza Paşazâde Mehmed Paşa (1. kez) (V)		27 Ekim 1647	Kasım 1647/Timişvar valisi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 38; BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 30.
Damat Fazlullah Fazlı Paşa (1. kez) (V) Sultan İbrahim'in kızı Fatma Sultan'ın eşi/Boşnak		Kasım 1647	Kasım 1647	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 38.
Nişancı Hamza Paşazâde Mehmed Paşa (2. kez) (V)		Kasım 1647	Mart 1648/Hasta olduğu için azl olmuş	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 39; <i>Naîmâ III</i> , s. 1140.

³² Naima, 21 Şubat 1640 tarihinde Budin valisi olarak atandığını ve 22 Şubat 1640 tarihinde Timişvar valisi olduğunu yazmaktadır Bkz. *Naîma II*, s. 945.

Siyavuş Paşa (V)/ Abaza		Mart-Nisan 1648 (RA 1058)	5 Ağustos 1650	S. M. Bilge, s. 332; G. Antal, s. 39; <i>Naîmâ III</i> , s. 1140.
(Kara Dev) Murad Paşa (V)/ Arnavut	Vezir-i azam	5 Ağustos 1650/ 28 Ağustos- 6 Eylül 1651 (ibka)/ 28 Haziran 1652 ibka	9 Eylül 1653/ Kaptanpaşa	BOA, <i>A.RSK d.</i> <i>1520</i> , s. 21; BOA, <i>A. RSK d.</i> <i>1522</i> , s. 134; BOA, <i>A. RSK d.</i> <i>1526</i> , s. 8; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 40; <i>Râşid I</i> , s. 320; <i>Naîmâ III</i> , s. 1266.
Damat Uzun Topal Sarı Kenan Paşa (V) Sultan İbrahim'in kızı Atike Sultan'ın eşi/Çerkes		Eylül 1653	9 Eylül 1655/mazul, sonra kaptanpaşa	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 41.
Gürcü Sofu Kenan Paşa (1. kez) (V)/ Gürcü	Rumeli valisi	10 Eylül 1655	2 Mayıs 1656/Rumeli valisi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 41-42.
Damat Fazlullah Fazlı Paşa (2. kez) (V) Sultan İbrahim'in kızı Fatma Sultan'ın eşi/Boşnak		Mayıs 1656 (Tevcih)/ 5 Temmuz 1656 (ibka)/ 20 Eylül 1656 ibka	Kasım 1656	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 42; BOA, <i>A.</i> <i>RSK d. 1529</i> , s. 270, 320.
Gürcü Sofu Kenan Paşa (2. kez) (V)/ Gürcü		Kasım 1656	Kasım 1658	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 42.
Gazi Deli Hüseyin Paşa (V)/ Türk		10 Kasım 1658	3 Aralık 1658/Rumeli valisi	G. Antal, s. 43
Gürcü Sofu Kenan Paşa (3. kez) (V)/ Gürcü		3 Aralık 1658	21 Mart 1659	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 43.
Seydi Ahmed Paşa (V)/Çerkes	Bosna Valisi	21 Mart 1659	Mayıs 1660	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın</i> <i>Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 44; <i>Naîmâ IV</i> , s. 1854.

Damat Mostarlı Boşnak İsmail Paşa (V) Sultan İbrahim'in kızı Atike Sultan'ın eşi/Boşnak		Mayıs 1660	Şubat 1663	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 44-45.
Gürcü Sofu Kenan Paşa (4. kez) (V)/ Gürcü		Şubat 1663	Mayıs 1663	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 45.
Damat Abaza Sarı Hüseyin Paşa (V) Sultan IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan'ın eşi/Abaza	Eğri valisi	Mayıs 1663	20 Ekim 1664	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 45.
Gürcü Koca Mehmed Paşa (V)/ Gürcü		20 Ekim 1664	Mart 1666/makamında eceliyle öldü	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 332; G. Antal, s. 46; <i>Râşid I</i> , s. 75.
Cerrah Kasım Paşa (V)/ Boşnak Budın Eyaleti vezirlere verildiğinden vezaret ihvan olunarak atanmıştır.	Timişvar beylerbeyi	7 Nisan 1666	22 Mayıs 1667/Erzurum valisi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 46; <i>Râşid I</i> , s. 75.
Sührâb Mehmed Paşa (V)/ Boşnak		22 Mayıs 1667	26 Ekim 1667	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 47.
Maglaylı Mahmud Paşa (V)/ Hırvat	Mazul Bosna valisi	26 Ekim 1667	30 Ekim 1670/Mazul sonra Bosna valisi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 47.
Uzun İbrahim Paşa (1. kez) (V)/ Arnavut		30 Ekim 1670	Şubat 1672/Bosna valisi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 48.
Canbulatzâde Hüseyin Paşa (V)/ Türk		Şubat 1672	9 Nisan 1673/Mazul 10 Haziran'da Mısır valisi	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 49.
Uzun İbrahim Paşa (2. kez) (V)/ Arnavut		9 Nisan 1673	10 Ocak 1675	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 49.
Suyolcu Ali Paşa (V)		10 Ocak 1675	Mart 1677	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 49-50

Köstendilli Halil Paşa (V)/ Türk		Mart 1677	Ekim 1677	S. M. Bilge, s. 333; G. Antal, s. 50
Uzun İbrahim Paşa (3. kez) (V)/ Arnavut		Ekim 1677	14 Eylül 1683/Muharebe alanından asker ile firar ettiğinden dolayı hapsedilmiş bütün malları miri için kabz edilmiştir.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 50; <i>Râşid I</i> , s. 251.
Şehid Kara Mehmed Paşa (V)	Diyarbakir Valisi	14 Eylül 1683	1 Ağustos 1684/Şehid	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 51; <i>Râşid I</i> , s. 251.
Damat Divriğili Şeytan/Melek İbrahim Paşa (V) Sultan IV. Murad'ın kızı Rukiye Sultan'ın eşi/Türk		1 Ağustos 1684	Kasım 1684 -Aralık 1684/idam	S. M. Bilge, s. <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , 333; G. Antal, s. 52-53.
Şehid Abdurrahman Abdi Paşa (V)/ Arnavut	Kamaniçe Eyaleti muhafızlığından mazul	Kasım 1684	6 Eylül 1686/şehid	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 333; G. Antal, s. 53; A. Özcan, "Abdi Paşa", s. 442, 446

Ek II: *Timişvar Paşaları (1552-1716)*

Lakabı/ Adı/ Rütbesi ³³ /Akrabalık Durumu/ Milliyeti	Önceki Görevi	Atanma veya Fiilen Görev Yaptığı Tarih	Timişvar'dan Ayrılma Tarihi ve akıbeti	Kaynak
Gazi Kasım Paşa (MM)/ Hırvat		13 Ağustos 1552	Aralık 1555/ Budin beylerbeyliği ³⁴	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Güzelce Rüstem Paşa (MM)/ Boşnak		Aralık 1555	Eylül 1557	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.

³³ (MM): Mirimiran, (V): Vezir

³⁴ 30 Mart 1557 tarihli bir buyruhduda Mohaç beylerbeyliği sadaka olunan Kasım Paşa ibaresi geçmektedir. Muhtemelen Kasım Paşa Timişvar'dan Budin'e atanmıştır. Bkz. BOA, MD 2, 236/2108.

Yahya Paşazâde Sifâli Arslan Paşa (MM)/ Arnavut		Eylül 1557	Temmuz 1558	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Mehmed Paşa (MM)		5 Kasım 1558'den önce	Bu tarihte 400.000 akçe ile İzvornik Sancağı verilmiş	BOA, <i>Kepeci 216</i> , s. 18.
Ali Paşa (MM)	Niğbolu sancakbeyi	5 Kasım 1558		BOA, <i>Kepeci 216</i> , s. 18.
Güzelce Rüstem Paşa (2. kez) (MM)/ Boşnak	Timişvar beylerbeyi	30 Ocak 1559	19 Haziran 1559/Budin beylerbeyi	BOA, <i>Kepeci 216</i> , s. 56; S. M. Bilge, s. 329 BOA, <i>MD 3</i> , hüküm: 9.
Gazi Kasım Paşa (2. kez)		19 Haziran 1559-29 Eylül 1560 (F.G.)		BOA, <i>MD 3</i> , hüküm: 6, 30, 146, 380, 836, 1036, 1571.
Mustafa Paşa (MM)		Temmuz 1558	Nisan 1562	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Malkoç Paşa (MM)		Nisan 1562	Ağustos 1564	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Mustafa Paşa (MM) (1. kez)		15 Ağustos 1564	Mart 1565	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
İskender Paşa (MM)/ Çerkes		Mayıs 1565	Ekim 1565	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Mustafa Paşa (MM) (2. kez)		Ekim 1565	Mart 1568	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Cafer Paşa (1. kez) (MM)	Sabık Kefe Beyi	20 Mart 1568	13 Şubat 1569 (son ibka kaydı)	BOA, <i>MAD 563</i> , s. 60.
Sokollu Hasan Paşa (MM) (1. kez)/ Sırp		1569	1571	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Mustafa Paşa (MM) (3. kez)		1571	1573	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.

Sokollu Hasan Paşa (2. kez)/ Sırp		1573	1574	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335
Cafer Paşa (2. kez) (MM)		1574	1577	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Ferruh Paşa (MM)		10 Haziran 1577	Mihtemelen bir müddet mazul kaldıktan sonra 28 Ocak 1581'de Trablusşam beylerbeyi olmuştur.	BOA, <i>A.</i> <i>RJK d.</i> <i>1461</i> , s. 71; BOA, <i>Kepeci</i> <i>238</i> , s. 236.
Ferhad Paşa (MM)		1577	Ocak 1578	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Mehmed Paşa (MM)			1580	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Davud Paşa (MM)	Silistre beyi	22 Ocak 1579	Davud Paşa 1583 yılı sonlarında ölmüştür.	BOA, <i>Kepeci</i> <i>233</i> , s. 201.
Mehmed Paşa (MM)	Erzurum'dan mazûl	1 Aralık 1583	Haziran 1585	BOA, <i>Kepeci</i> <i>242</i> , s. 44.
Haydar Paşa (MM)	Rum beylerbeyi	25 Mart 1584	27 Kasım 1584	BOA, <i>Kepeci</i> <i>262</i> , s. 28; BOA, <i>Kepeci</i> <i>242</i> , s. 215.
Mehmed Paşa (MM)	Kars beylerbeyi	27 Kasım 1584	Haziran 1585	BOA, <i>Kepeci</i> <i>262</i> , s. 28.
Mustafa Paşa (MM) (1. kez)/ Arnavut		Haziran 1585	1-10 Mart 1587	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 335.
Yusuf Paşa (MM)	Budin beylerbeyi	17 Nisan 1586		BOA, <i>Kepeci</i> , <i>246</i> , s. 221.
Tiryaki Hasan Paşa (MM) (1. kez) /Arnavut	Baş kapıcıbaşılıktan yeni çıkma/ Ağa	1587	Haziran 1588	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Mustafa Paşa (MM) (2. kez)		Haziran 1588	Ağustos 1590 /Budin beylerbeyi	<i>Selânikî I</i> , s. 225-226.

Tiryaki Hasan Paşa (MM) (2. kez)/ Arnavut	Anadolu'dan mazul	Ağustos 1590	Mart 1591	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336; <i>Selânikî I</i> , s. 225-226.
İbrahim Paşa (MM)		Mart 1591	1592	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Mehmed Paşa (MM)	Budin beylerbeyi	8 Şubat 1592		BOA, <i>Kepeci</i> 253, s. 42.
Mustafa Paşa (MM)		Muhtemelen 1592'de atanmıştır	Mayıs 1593	<i>Selânikî I</i> , s. 315.
Hızır Paşa (MM) ³⁵		1592	Haziran 1593	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Kırlı Hasan Paşa (MM)	Rumeli beylerbeyi	28 Mayıs 1593	14-23 Mart 1594	BOA, <i>Kepeci</i> 253, s. 147; <i>Selânikî I</i> , s. 314-315, 359-360.
Mustafa Paşa (MM) Sadrazamın akrabası	Van beylerbeyi	14-23 Mart 1594	16 Eylül 1594-15 Ekim 1594	<i>Selânikî I</i> , s. 359-360; <i>Selânikî II</i> , s. 507.
... ³⁶	...	...	...	...
Mehmed Paşa (MM) Üveys Paşa'nın oğlu	Sabık Trablusgarp beylerbeyidir. Halep tevcih olunmuş ancak vazgeçilmiştir.	25 Mart 1595	6-15 Eylül 1595'te Estergon Kalesi'nin muhasarası sırasında uygun olmayan mahalde tedbirsiz olarak kafır ile cenk edip sinip kaçtığından dolayı siyaset olunmak için ahkâm-ı şerife yazılıp çavuşlar gönderilmiştir.	BOA, <i>A. RSK d. 1141</i> , s. 71; <i>Selânikî II</i> , s. 511.

³⁵ Bu paşa ataması Selaniki'nin verdiği bilgilerle uyuşmamaktadır. Ancak yine de burada vermeyi uygun bulmaktayız.

³⁶ 11 Mart 1595 tarihinde sabık Budin beylerbeylerinden Ahmed Paşa Timişvar beylerbeyi olarak atanmış olsa da bu atama fiiliyata geçmemiş ve Ahmed Paşa mazul durumda iken 29 Nisan 1595'te Budin beylerbeyliğine atanmıştır. BOA, *A. RSK d. 1141*, s. 67, 78.

Hadım Cafer Paşa (MM)/ Boşnak		Eylül 1595	Haziran 1596	BOA, <i>A.RSK d. 1141</i> , s. 71; <i>Selânikî II</i> , s. 511; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Mihalıçlı Hafız Ahmed Paşa (MM)/ Türk		Haziran 1596	Ağustos 1597/ 15 Ağustos 1597'de fiilen Budin beylerbeyidir.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336; <i>Naîmâ I</i> , s. 96, 127.
Ömer Paşa (MM)	Göle sancakbeyi	7 Ekim 1596		BOA, <i>A.RSK d. 1474</i> , s. 168.
Hasan Paşa	Sigetvar beylerbeyi			BOA, <i>A.RSK 1474</i> , s. 182.
Dev Süleyman Paşa (MM)	Haleb Eyaleti'ne bağlı olan Kilis sancakbeyi	9 Ağustos 1597	1599/Budin beylerbeyi	BOA, <i>Kepeci 254</i> , s. 10; G. Antal, s. 19; <i>Naîmâ I</i> , s. 149.
Kadıızâde Ali Paşa (MM)/ Türk		1599	1601	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
İbrahim Paşa (MM)		1601	Haziran 1602	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336
Bektaş Paşa (MM) (1. kez)/ Boşnak		Haziran 1602	Mart 1603	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Mehâr (?) oğlu Ali Paşa (MM)	Sâbık Tımışvar beylerbeyi	31 Ağustos 1603 (ibka)		BOA, <i>A.RSK d. 1481</i> , s. 3.
Bektaş Paşa (MM) (2. kez)/ Boşnak		Mayıs 1603	Nisan 1604	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Deli Hasan Paşa (MM)/ Türk	Bosna beylerbeyi	Mart 1604	Kasım 1605/ idam edilmiş	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336; <i>Naîmâ I</i> , s. 270.

Bektaş Paşa (MM) (3. kez)/ Boşnak		Kasım 1605	1608	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Canpoladzâde Ali Paşa (MM)		1608 başları	1608 sonlarına kadar /idam edilmiş	<i>Naimâ II</i> , s. 339.
Mustafa Paşa (MM)		1608 sonları	17 Aralık 1610	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Mustafa Paşa (V)	Rum Eyaleti valisi	17 Aralık 1610		BOA, <i>A.RSK d. 1481</i> , s. 101.
Zülfikar Paşa (MM)		Ağustos 1611	Kasım 1611	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Köse Sefer Paşa (MM) (1. kez)/ Gürcü		Kasım 1611	1612	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Şehid Damat Karakaş Mehmed Paşa (1. kez)/ Boşnak		1612	Ekim 1614	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Köse Sefer Paşa (MM) (2. kez)/ Gürcü		Ekim 1614	Mart 1616	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Şehid Damat Karakaş Mehmed Paşa (MM) (2. kez)/ Boşnak		Mart 1616	Mayıs 1618	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
İbrahim Paşa (MM)		1618	Ekim 1621	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Mehmed Paşa (MM)	Kanije beylerbeyi	13 Mart 1621	Budin beylerbeyi	BOA, <i>Kepeci 257</i> , s. 29.
?	Eğri beylerbeyi	18 Ekim 1621		BOA, <i>Kepeci 257</i> , s. 53.
Yusuf Paşa (MM)		Ekim 1621	Mayıs 1622	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.

³⁷ Defterde paşanın ismi boş bırakılmıştır.

Halil Paşa (MM)		Mayıs 1622	Haziran 1626	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Ahmed Paşa (MM)		Haziran 1626	1629	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
İbrahim Paşa (MM)		1629	1630	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Bekir Paşa (MM) (1. kez)		1630	Temmuz 1632	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Hüsrev Paşa (V)		Temmuz 1632	Temmuz 1633	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Murad Paşa (MM)		1633'den önce	3 Eylül 1633	BOA, <i>Kepeci</i> 266, s. 38.
Rıdvan Paşa (MM)		3 Eylül 1633	8 Aralık 1634	BOA, <i>Kepeci</i> 262, s. 38.
Oruç Paşa (MM)		1634	1635	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 336.
Ebubekir (Bekir) Paşa (MM) (2. kez)	Serahorluktan çıkma	8 Aralık 1634	22 Mayıs 1636	BOA, <i>Kepeci</i> 266, s. 38.
Ali Paşa (MM)	Sabıka Van beylerbeyininin kapıcıbaşılığından çıkma	22 Mayıs 1636	16 Nisan 1640	BOA, <i>Kepeci</i> 266, s. 38.
Silahdar Mustafa Paşa (V)		22 Şubat 1640'da atama 29 Şubat 1640 (İbka) ³⁸	1641	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337; <i>Naîmâ II</i> , s. 945; BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.
Maço Mehmed Paşa (MM)		16 Nisan 1640 (İbka)	?	BOA, <i>Kepeci</i> 266, s. 38.
Tüccarzâde Mustafa Paşa (MM)		1641	1642	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Hasan Paşa (MM)	Kaniye beylerbeyi	5 Nisan 1642	28 Temmuz 1643	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.

³⁸ Bu atama 16 Nisan 1640 tarihinde gerçekleşmiş olmalıdır.

Cümdi Halil Paşa (MM)		28 Temmuz 1643	1 Nisan 1644	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.
Siyavuş Paşa (V)	Haleb valisi	1 Nisan 1644	9 Aralık 1644	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.
Şahin Paşa (MM)		15 Kasım 1644'den önce	15 Kasım 1644'de Van beylerbeyliğine atanmış	BOA, <i>Kepeci 258</i> , s. 66.
İbşir Mustafa Paşa (V)	Vezir-i azam	3 Aralık 1644		BOA, <i>Kepeci 258</i> , s. 70.
Dramalı Mehmed Paşa (MM)	Sâbık Bosna beylerbeyi	9 Aralık 1644	24 Ocak 1645	BOA, <i>Kepeci 258</i> , s. 70, 76; BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.
İbrahim Paşa (MM-V) 1 Haziran 1645'de vezaret verilmiş	Rumeli beylerbeyi	24 Ocak 1645	11 Aralık 1645	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34; BOA, <i>Kepeci 258</i> , s. 76.
Mehmed Paşa (MM)	Mirahur-ı evvel	11 Aralık 1645	19 Eylül 1646	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34; BOA, <i>A. RSK d. 1516</i> , s. 15.
Arslan Paşa (MM)	Kanije beylerbeyi	19 Eylül 1646	1647 (H. 1057)	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34; BOA, <i>A. RSK d. 1517</i> , s. 118.
Mehmed Paşa (V)	Bosna'ya Kapıkulu götürmeye memur	6 Şubat 1647-26 Ocak 1648 (H. 1057)	9 Aralık 1647	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.
Ahmed Paşa (MM-V) 6 Şubat 1649'de vezaret verilmiş	Sabıka bostancıbaşı ve beylerbeyi	9 Aralık 1647	Şubat 1649	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34.
Gazi Deli Hüseyin Paşa (MM)/ Türk		Şubat 1649	1649	BOA, <i>A. RSK d. 1512</i> , s. 34; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.

Damat Fazlullah Fazlı Paşa (V) (1. kez)			1650	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Sultan I. Ahmed'in kızı Fatma Sultan'ın eşi/Boşnak				
Tekeli Mustafa Paşa (V)		20 Ağustos 1650 (ibka)/ 18 Haziran 1651 (ibka)/ 28 Ağustos-6 Eylül 1651 ibka/22 Eylül 1651 ibka		BOA, <i>A.RSK d. 1522</i> , s. 15, 102, 134, 142.
Ahmed Paşa (MM)	Sâbık Bosna beylerbeyi	12 Kasım 1651 (veraset ile)/ 28 Haziran 1652 ibka	31 Aralık 1651	BOA, <i>A.RSK d. 1524</i> , s. 85, 146; BOA, <i>A. RSK d. 1526</i> , s. 8.
Gürcü Seyyid Mehmed Paşa (V) (1. kez)/ Gürcü	Sabık vezir-i azam	10 Şubat 1653 ibka	8 Nisan 1653	BOA, <i>A. RSK d. 1526</i> , s. 151; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Zurnazen Mustafa Paşa (MM)/ Arnavut	Sabık Baş defterdar	8 Nisan 1653	Ağustos 1653	BOA, <i>A. RSK d. 1526</i> , s. 151.
Gürcü Seyyid Mehmed Paşa (V) (2. kez)/ Gürcü	Sabık vezir-i azam	14 Ağustos 1653(tevcih)/ 21 Ağustos 1655 (ibka)	1654	BOA, <i>A. RSK d. 1526</i> , s. 95, 201; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Ahmed Paşa (MM)		1654	1655	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Rıdvan Paşa (MM)	Sabık Anadolu beylerbeyi	2 Temmuz 1656		BOA, <i>A. RSK d. 1529</i> , s. 238.

Tavil Mehmed Paşa (V)		1655 5 Temmuz 1656 (ibka)/ 20 Eylül 1656 ibka	Mart 1657	BOA, A. RSK d. 1529, s. 270, 320; S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Sıdkî Mustafa Paşa (MM)		Mart 1657	Mart 1658	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Damat Fazlullah Fazlı Paşa (V) (2. kez)		Mart 1658	Eylül 1658/makamında öldü	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Çengizâde Ali Paşa (MM)/ Boşnak		Eylül 1658	Ekim 1659	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Damat Abaza Sarı Hüseyin Paşa (V) Sultan IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan'ın eşi/Abaza		Ekim 1659	Temmuz 1661	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Seydi Ahmed Paşa (MM)/ Çerkes		Temmuz 1661	Eylül 1661	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Küçük Mehmed Paşa (MM)/ Boşnak		Eylül 1661	1663	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Halil Paşa (MM)		1663	Şubat 1664	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Filibeli Pirinççi Mehmed Paşa (MM) (1. kez)		Şubat 1664	Mayıs 1664	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337
Cerrah Kasım Paşa (1. kez) (MM)/ Boşnak		Mayıs 1664	7 Nisan 1666/Vezaret verilerek Budin valisi olmuş	S. M. Bilge, s. 337; <i>Râyi'd</i> I, s. 75.
Filibeli Pirinççi Mehmed Paşa (MM) (2. kez)		7 Nisan 1666	20 Aralık 1668	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.

Kozbekçi Yusuf Paşa (MM)		20 Aralık 1668	1670	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Şeyh Mehmed Paşa (MM)		1670	22 Temmuz 1670	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Silahdar Saatçı Mehmed Paşa (MM)		22 Temmuz 1670	Nisan 1672	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Cerrah Kasım Paşa (MM) (2. kez)/ Boşnak		Nisan 1672	1674	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 337.
Cafer Paşa (MM)		1674	Şubat 1675	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Mehmed Paşa (MM)	Özi Eyaleti'nden mazul	3 Mart 1675		BOA, <i>A.RSK d. 1541</i> , vr. 1/a
Çelebi Hüseyin Paşa (MM)		Şubat 1675	1677	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Mehmed Paşa (MM)		1677	1678	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Hüseyin Paşa (MM)/ Boşnak		1678	Ağustos 1681	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Seydizâde Mehmed Paşa (MM)/ Çerkes		Ağustos 1681	1682	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Defterdar Ahmed Paşa (MM)		1682	4 Eylül 1683	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Hasan Paşa (MM)/ Hırvat		4 Eylül 1683	Mayıs 1685	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Sarhoş Ahmed Paşa (MM)		Mayıs 1685	1686	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.

Şahin Mehmed Paşa (MM)		1685	Ekim 1686	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338
İbrahim Paşa (MM)/ Gürcü		Ekim 1686	Mart 1687/ıdam edildi	S. M. Bilge, s. 338
Mehmed Paşa (V)		Mart 1687	Ocak 1688	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Cafer Paşa (MM)/ Boşnak		Ocak 1688	Eylül 1691	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Topal Hüseyin Paşa (MM)		Eylül 1691	1693	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
İzmitli Mustafa Paşa (MM)		1693	Mayıs 1695	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Ömer Paşa (MM)		Mayıs 1695	1696	S. M. Bilge <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Süleyman Paşa (MM)/ Arnavut		1696	1697	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Çetrefilzâde Yusuf Paşa (MM)		1697	Mayıs 1699	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Ahmed Paşa (MM) (1. kez)		Mayıs 1699	1700/ Mazuliyetten sonra 22 Temmuz 1702'de Avlonya Sancağı	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338; O. Kılıç, s. 99; BOA, A. RSK d. 1551, s. 3.
Abdi Paşa		1700	Ekim 1701	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338; BOA, A. RSK d. 1560, s. 22, A. RSK d. 1551, s. 3.

Eğribozlu Elçi Hacı İbrahim Paşa (MM) (1. kez)		31 Ekim 1701 (FG) İbrahim Paşa elçilik hizmeti ile ilgili olarak Belgrad'a giderken Tımsıvar Eyaleti kendisine tevcih olunmuştur.	7 Ekim 1702/ Rumili Eyaleti	BOA, <i>A. RSK d. 1560</i> , s. 22, <i>A. RSK 1551</i> , s. 3; <i>Râşid I</i> , s. 588.
Hüseyin Paşa (V)	Rumili Eyaleti valisi (BECAYIŞ)	7 Ekim 1702	1703	BOA, <i>A. RSK d. 1551</i> , s. 9.
Ahmed Paşa (MM) (2. kez)		1703	Aralık 1704	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Yürük Hasan Paşa (MM) (1. kez)/ Türk		Aralık 1704	Kasım 1705	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
İzmitli Dellak Ali Paşa (V)/ Çingene		Kasım 1705 (28 Haziran 1706-31 Aralık 1708 fillen Tımsıvar muhafızı)	1708	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338; BOA, <i>A. RSK d. 1564</i> , s. 13-26.
Sarı Mustafa Paşa (MM)		1708	1709	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Yürük Hasan Paşa (MM) (2. kez)/ Türk		1707	1708	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Sarı Mustafa Paşa (MM)		1708	1709	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
İbrahim Paşa (MM) (2. kez)		18 Temmuz 1709 (Fiilen görevde)	20 Aralık 1709	BOA, <i>A. RSK d. 1560</i> , s. 32.
Seyfullah Paşa (MM)	Bosna beylerbeyi	20 Aralık 1709 Tımsıvar muhafazası şartıyla	1709	BOA, <i>A. SMD III, Dosya No: 47, Gömlek no: 4714</i> .

Hasan Paşa (MM)		1709	1711	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Kurd Mehmed Paşa (MM)		1711	Ekim 1713	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338.
Bodur Mustafa Paşa (MM)		Ekim 1713 ³⁹	15 Ekim 1716'da muhafazaya yetecek erzak ve mühimmatı var iken Tımişvar'ı teslim eden son Tımişvar paşasıdır. Bir müddet Kavala Kalesi'nde hapsedilmiş ve 1718 yılında serbest bırakılmıştır.	S. M. Bilge, <i>Osmanlı'nın Macaristanı</i> , s. 338; İ. H. Uzunçarşılı, <i>Osmanlı Tarihi</i> , C. IV/1, TTK yay., 2. Baskı, Ankara, 1978, s. 127-128.

³⁹ Mustafa Paşa'nın 2 Aralık 1710 tarihinde Tımişvar Eyaleti'nde fiilen görevde olduğuna dair bilgiler de mevcuttur. BOA, A. RSK d. 1564, s. 27.

